

ครูช่างศิลปหัตถกรรม ปี 2566

ประเภทเครื่องทอ (ผ้าทอกะเหรี่ยงปกากะญอ)

The Master Craftsmen in 2023
Categorized in Weaving
(Pga K'nyau Karen Woven Cloth)

นางเยาวลักษณ์ เล่อกา

จังหวัดแม่ฮ่องสอน

Mrs. Yaowaluk Loeka

Mae Hong Son Province

นางเยาวลักษณ์ เล่อกา
ครูช่างศิลปหัตถกรรม ปี 2566
ประเภทเครื่องทอ (ผ้าทอกะเหรี่ยงปกาเกอะญอ)

Mrs. Yaowaluk Loeka
The Master Craftsmen in 2023
Categorized in Weaving (Pga K'nyau Karen Woven Cloth)

“ทุกครั้งทีทอผ้าจะตั้งใจทอ เพราะมีความสุขที่เห็นผ้าออกมาสวยงาม”
“ดีใจที่มีคนรู้จักผ้าปกาเกอะญอมากขึ้น เพราะคนทั่วไปก็สามารถสวมใส่ได้ มาจากธรรมชาติ”

“Every time I weave, I do it with dedication because it brings me joy to see beautiful fabric.”
“I am glad that more people are getting to know Pga K'nyau fabric because anyone can wear it; it comes from nature.”

กะเหรี่ยงหรือปกาเกอญอเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่เรียกว่า“กะเหรี่ยง”ซึ่งประกอบไปด้วยกะเหรี่ยงหลากหลายกลุ่ม กลุ่มใหญ่ ๆ คือ ปกาเกอญอ (สกอว์) โพล่ง (โปว์) ทองสู้ (ปะโอ) และบะแก (บะเว) แต่เดิมกะเหรี่ยงตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณต้นแม่น้ำสาละวิน สาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า ต่อมาได้อพยพเข้ามาตามแนวตะเข็บชายแดนไทย-พม่าเข้าสู่ภาคเหนือและภาคตะวันตกของประเทศไทย ใน 15 จังหวัด เช่น เชียงใหม่ ลำพูน แม่ฮ่องสอน ตาก และกาญจนบุรี ชาวกะเหรี่ยงมักจะถูกเรียกเป็นชาวเขา แต่มีได้อาศัยอยู่บนเขาสูงเสียทั้งหมด บางส่วนสร้างบ้านอาศัยอยู่บริเวณพื้นที่ราบหรือพื้นที่ราบเชิงเขาเช่น ชาวกะเหรี่ยงในบ้านพระบาทห้วยต้ม อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน เป็นต้น ในส่วนของบ้านเรือนที่อยู่อาศัยชาวกะเหรี่ยงนิยมสร้างเรือนไม้ยกพื้นสูงมีชันเรือน หลังคาหน้าจั่วยาวคลุมตัวบ้านมุงด้วยหญ้าคา ไม่มีหน้าต่าง และดำรงชีพด้วยเกษตรกรรมและหาของป่า

The “Kariang” or “Pga K’nyau” (Paka Keryor) is an ethnic group, which consists of various subgroups. The major groups are Pga K’nyau (Skaw), Poleng (Po), Tongsu (Pao), and Bage (Bwe). Originally, the Kariang settled in the Upper Salween River area in the Republic of the Union of Myanmar. They later migrated along the Thai-Myanmar border into the northern and western parts of Thailand settling in 15 provinces, such as Chiang Mai, Lamphun, Mae Hong Son, Tak, and Kanchanaburi. People often refer to Kariang as “hilltribes”, but not all of them live in the highlands. Some live in flat or hilly areas like the Kariang in Ban Phra Bat Huai Tom, Li District, Lamphun Province. Their traditional houses are made of wood and raised off the ground. These homes have long roofs made of thatch, lack windows, and the community typically engages in agriculture and searching for food in the forest.

กะเหรี่ยงมีภาษาเป็นของตนเองคือภาษากะเหรี่ยง ที่แบ่งเป็นภาษาย่อยได้หลายภาษา นอกจากนี้ยังมีสำเนียงอีกหลายแบบซึ่งแตกต่างกันไปตามพื้นที่ตั้งถิ่นฐาน ส่วนวัฒนธรรมการแต่งกายของชาวกะเหรี่ยงในแต่ละพื้นที่แต่ละกลุ่มนั้น จะมีการแต่งกายที่แตกต่างกัน แต่ยังมีบางส่วนที่คล้ายคลึงกันอยู่ คือ เด็กและหญิงสาวจะเป็นชุดคลุมยาวที่เป็นผ้าฝ้ายพื้นสีขาว ทอหรือปักประดับลวดลายหิ้งดงามส่วนสตรีที่แต่งงานแล้วจะสวมเสื้อสีดำน้ำเงินหรือสีเข้มและผ้าถุงสีแดงคนละท่อนตกแต่งด้วยลูกเดือยหรือทอยกดอกยกกลาย ส่วนบุรุษนิยมสวมเสื้อตัวยาวถึงสะโพกตัวเสื้อจะมีการตกแต่งด้วยแถบสีไม่มีการปักประดับเหมือนเสื้อสตรี ผ้าถุงทางเกงสะดอ นิยมใช้สร้อยลูกปัดเป็นเครื่องประดับและสวมกำไลเงินหรือตุ้มหู

The Kariang have their own language called “Kariang”, which is divided into several dialects with different accents that vary by region. As for the traditional attire, the clothing of the Kariang varies by region and subgroup. However, some common elements include young children and unmarried women wearing long white cotton dresses, which are woven or embroidered with beautiful patterns. Married women typically wear dark-colored shirts in black, navy, or other dark shades and wear red sarongs adorned with beads or floral patterns. Men typically wear long shirts that reach their hips decorated with colored stripes, but lack the intricate embroidery seen on women’s shirts. They wear baggy trousers and often adorn themselves with beaded necklaces and silver bracelets or earrings.

การอนุรักษ์สืบสานภูมิปัญญา

นางเยวาลักษณ์ เล่อกา อาศัยอยู่ที่บ้านห้วยตองกือ ห้วยปูลิง ซึ่งเป็นชุมชนที่ตั้งอยู่บนภูเขาสูงในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้รับการถ่ายทอดทักษะด้านการทอผ้าปกากะญอมาจากบรรพบุรุษที่สอนต่อๆ กันมาในครอบครัวมาตามลำดับตั้งแต่รุ่นคุณย่าคุณยาย ถ่ายทอดลงมาถึงรุ่นมารดาและตนเอง และยังได้ถ่ายทอดไปสู่บุตรสาวด้วย ปัจจุบันทำงานผ้าทอนี้มากกว่า20ปีแล้วจึงมีความสามารถทำงานผ้าทอปกากะญอได้ทุกขั้นตอนตั้งแต่การการย้อมสีธรรมชาติ การทอผ้า การสร้างลวดลายด้วยการทอเทคนิคต่างๆ การสร้างลวดลายด้วยการปัก การทำมัดหมี่เส้นยืน ซึ่งก็มีมักจะทอใช้สวมใส่ในชีวิตประจำวัน

Conservation and inheritance of the wisdom.

Mrs. Yaowaluk Loeka resides in the Huai Puling community, Ban Huai Tong Kor, which is located on a high mountain in Mae Hong Son Province. She has inherited the skill of weaving Pga K'nyau fabric passed down through her family from her great-grandmother, to her grandmother, her mother, and then to herself and also passed it down to her own daughter. She has been practicing this weaving craft for over 20 years. As a result, she is proficient in every step of the Pga K'nyau fabric production starting from dyeing with natural colors, weaving, creating patterns using various weaving techniques, embroidery, and making tied knots. She often uses the fabric she weaves in her daily life.

เมื่อได้สมรสกับ ทินกร เล่อกา ซึ่งต่อมาเมื่อสามีได้เป็นผู้ใหญ่บ้าน และเป็นแกนนำกลุ่มท่องเที่ยวโดยชุมชนซึ่งตั้งขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ในการเผยแพร่ให้คนนอกพื้นที่ได้เข้าไปเรียนรู้วิถีชีวิตอยู่กับป่า และรักษาวิถีชีวิตวัฒนธรรมประเพณีต่อไปของชุมชน จนใน พ.ศ.2542 จึงได้มีการเริ่มทำการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยมีการทดลองการท่องเที่ยวโดยคณะต่างๆ เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ของการทำการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านห้วยตองก็ใช้เวลาประมาณ 1-2 ปี จนกระทั่งใน พ.ศ. 2544 ได้มีนักศึกษากลุ่มแรกจากสถาบัน ISDSI เข้ามาศึกษาในชุมชนเพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมประเพณีของชุมชน ต่อจากนั้นก็ยังมีผู้ที่สนใจเข้ามาท่องเที่ยวศึกษาธรรมชาติในชุมชนมากขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งนางเยาวลิกษ์เองได้มีส่วนร่วมในการรับทำหน้าที่ผู้ดูแลฐานท่องเที่ยว และเรียนรู้ด้านงานผ้าตามที่ตนเองถนัดด้วยซึ่งใน พ.ศ. 2542 ได้มีการสร้างศูนย์ทอผ้าที่ใหญ่ของกลุ่มสตรีชุมชนโดยมีศูนย์ศิลปาชีพเป็นผู้สนับสนุนแต่ด้วยความไม่ค่อยสะดวก เนื่องจากแม่บ้านส่วนใหญ่ที่ต้องทำงานบ้านด้วยทำให้ไม่มีเวลาในการไปรวมตัวทอผ้ากันที่ศูนย์ฯ ทำให้กลุ่มแม่บ้านประชุมหารือกัน จึงเกิดมติให้ยกเลิกการทอผ้าแบบที่ใหญ่ และกลับมาใช้การทอผ้าแบบที่เื่อตามแบบดั้งเดิมที่เคยใช้กันอยู่

After marrying Tinkorn Loeka, who later became the village headman and took the lead in community-based tourism with the purpose of introducing outsiders to the way of life in harmony with the forest and preserving the community's traditions and cultural practices, the community began exploring tourism. Starting in 1999, the community experimented with various tourism programs for approximately one-two years. In 2001, the first group of students from the International Sustainable Development Studies Institute (ISDSI) visited the community to learn about its way of life, traditions, and cultural practices. Since then, the number of visitors interested in nature study in the community has gradually increased. Mrs. Yaowaluk herself has participated in overseeing the tourism base and has also shared her expertise in fabric work. In 1999, a large weaving center was established for the community's women with the Support of the Arts and Crafts Center. However, due to some inconvenience, as most of the women had household chores, they did not have the time to gather and weave at the Center. This led the group of women to consult with each other, and they decided to discontinue large loom weaving and revert back to using the waist loom method, which they had traditionally been using.

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 เยาวลักษณ์และกลุ่มสตรีได้รับเชิญจากหอศิลปวัฒนธรรมเมืองเชียงใหม่ให้มาเป็นวิทยากรทำเวิร์คช็อปถ่ายทอดภูมิปัญญางานผ้าทอกะเหรี่ยงอยู่หลายครั้ง และได้รับเชิญจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยให้มาร่วมจัดเวิร์คช็อปงานหัตถศิลป์ในงานแสดงรวมทั้งเทศกาลท่องเที่ยวต่างๆ อีกหลายครั้ง จนเมื่อปี พ.ศ. 2562 เยาวลักษณ์ได้รับเชิญจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยให้ไปร่วมทำเวิร์คช็อปงานหัตถศิลป์ในไทยพาวิลเลียนในงาน ITB Berlin 2019 ณ เมืองเบอร์ลินประเทศเยอรมนีเพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของประเทศไทย และได้ถวายงานทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญาสิริวัฒนาพรรณวดีที่เสด็จมาร่วมงานในครั้งนั้น

Since 2016, Yaowaluk and a group of women have been invited by the Chiang Mai City Arts and Cultural Center to conduct several weaving workshops to impart the knowledge of “Kariang” fabric weaving. They were also invited by the Tourism Authority of Thailand to organize handicraft workshops during various exhibitions and festivals. In 2019, Yaowaluk was invited by the Tourism Authority of Thailand to conduct a handicraft workshop in the Thai Pavilion at the ITB Berlin 2019 in Berlin, Germany, to promote Thai tourism. She presented her work to Princess Ubol Ratana who attended the event.

ในช่วงปี พ.ศ. 2559 นั้นเอง ก็ได้เริ่มชักชวนกลุ่มสตรีกลับมาริ่ฟื้นการทำผ้าทอมือย้อมสีธรรมชาติ โดยการทำงานร่วมกับ “รสนิยมดีกราฟ์สุดใจ” หรือ ที่เปลี่ยนชื่อเป็น “ดอยสเตอร์” ในปัจจุบัน จนได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี

In 2016, efforts were made to revitalize the tradition of handwoven fabric using natural dyes. They collaborated with “Rasaniyom Di Crafts Sudjai”, which is now known as “DoiSter”. The efforts were well-received.

ใน 2561 ได้ร่วมทำงานวิจัยด้านผ้าทอร่วมกับดอยสเตอร์และมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ โดยการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เพื่อร่วมพัฒนาลายผ้ากะเหรี่ยงขึ้นใหม่ที่ใช้เทคนิคการ ปักได้ แก่ลายโหล่หล่า (ลายใบตองกือ) และลายโหล่หล่าโซ่ (ลายหลังคาตองกือ) ซึ่งได้ร่วมจัดแสดงในเทศกาล Chiang Mai Design Week 2018 และได้ร่วมจัดทำหนังสือ “สีสันจากขุนเขา: คู่มือการย้อมสีธรรมชาติ ฉบับคนบนพื้นที่สูง”

In 2018, research on fabric weaving was conducted in collaboration with DoiSter and Chiang Mai Rajabhat University. This was supported by the Research Funding Office. New “Kariang” fabric patterns that incorporated embroidery techniques; namely, “Lola” (Tong Kor leaf pattern) and “Lola Kho” (Tong Kor roof pattern), were developed. These patterns were showcased at the Chiang Mai Design Week 2018 and a book titled “Colors from the Mountains: A Guide to Natural Dyeing for Highlanders” was published.

ปี 2562 ได้ทำงานวิจัยต่อยอด โดยได้ร่วมกันคิดค้นและออกแบบลายปักลายใหม่ คือ ลาย “เซชิ-ปกา-ตำหลู” หรือ ลาย “นา-ป่า-เขา” และได้ถูกเชิญมาร่วมจัดแสดงในงาน Arts & Crafts Forum 2020 ซึ่งจัดโดยศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ (องค์การมหาชน) หรือ SACICT (ชื่อเดิม) นอกจากนี้ยังได้จัดแสดงใน Artisan Pavilion เทศกาล Chiang Mai Design Week 2020 ซึ่งต่อมาลายต่างๆ เหล่านี้เริ่มเป็นที่รู้จัก จนมีช่างทอจากชาวปกาเกอะญอในชุมชนต่าง ๆ ทั่วภาคเหนือนำลายนี้ไปปักจำหน่ายอย่างแพร่หลาย และได้รับความนิยมอย่างสูง และในปีต่อมาก็ได้ร่วมออกแบบลายปักผ้าลายใหม่กับ ดอยสเตอร์คือ ลายทองทือสแควร์ เข้าร่วมจัดแสดงในนิทรรศการ Hyper Link – Hyper Local ในเทศกาล Chiang Mai Design Week 2021

In 2019, further research was done to innovate and design new embroidery patterns named “Cheshi-Paga-Talu” or “Na-Pa-Kao”. These designs were exhibited at the Arts and Crafts Forum 2020 organized by the SUPPORT Arts and Crafts International Centre of Thailand (Public Organization) or SACICT. Additionally, they were showcased at the Artisan Pavilion during the Chiang Mai Design Week 2020. These designs gained popularity and were widely adopted by weavers from the Pga K’nyau in various Northern communities. In the subsequent year, new fabric patterns were co-designed with DoiSter, named “Tong Ko Square”, and exhibited at the Hyper Link-Hyper Local exhibition during the Chiang Mai Design Week 2021.

นอกจากนี้ นางเยาวลักษณ์ยังได้มีโอกาสเข้าร่วมเป็นนักวิจัยชุมชนทำงานในโครงการ“คลังข้อมูลชุมชน” โดยการสนับสนุนของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) จนได้ชุดข้อมูลผ้าทอปกากะญอ และตีพิมพ์หนังสือ “ตำบืตำทา เรื่องราวบนผืนผ้าปกากะญอบ้านห้วยตองกือ”

การทำงานผ้าทอปกากะญอของนางเยาวลักษณ์ไม่ใช่แค่เพียงการทอผ้าเพื่อสวมใส่เพื่อตนเองเท่านั้น หากแต่เป็นบุคคลต้นแบบผู้เผยแพร่ความงดงามของผ้าทอกลุ่มชาติพันธุ์ที่ยังเหลืออยู่ให้เป็นที่รู้จักเพิ่มมากขึ้นผ่านการบูรณาการการทำงานร่วมกับชุมชนองค์กรต่างๆมากมายนอกจากนั้น อีกทั้งรวมกลุ่มแม่บ้านทอผ้าร่วมกับดอยสเตอร์เพื่อทอผ้าเป็นอาชีพเสริมและนำไปจำหน่ายในชื่อ“ตองกือแฟมิลี่”เป็นสินค้าสร้างรายได้ให้ชุมชน โดยสื่อสารความเป็นปกากะญอผ่านไปยังผืนผ้าผืนสานกับรูปทรงจากธรรมชาติ เช่น ลายไหลล่า ลายปักผ้าที่พัฒนาจากลายก่อเปเลล่อมี่แรงบันดาลใจ จากตองกือ นอกจากนี้ตลอดสายที่สร้างสรรค์ใหม่การย้อมสีเส้นใยก็ปรับกลับมาใช้วัตถุดิบให้สีจากธรรมชาติ และย้อนกลับไปจุดตั้งต้นโดยการเริ่มปลูกฝ้ายเองเพื่อนำมาขึ้นมือ และใช้เป็นวัสดุในการทอแทนฝ้ายสังเคราะห์แบบเดิม จากที่กล่าวไปข้างต้นจะเห็นได้ว่านางเยาวลักษณ์เป็นผู้สร้าง และส่งต่อเรื่องราวและเรื่องเล่าของผ้าทอปกากะญอที่ไม่ใช่เป็นเพียงตำนานผ้าทอท้องถิ่น แต่เป็นการอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมผ้าทอปกากะญอให้ดำรงอยู่อย่างยั่งยืนต่อไป

Furthermore, Mrs.Yaowaluk had the opportunity to participate as a community researcher in the “Community Data Repository” project supported by the Sirindhorn Anthropology Center (Public Organization). As a result, data on the Pga K’nyau fabric were collected and a book titled “Tabuetta: Stories on Pga K’nyau Fabric from Ban Huai Tong Ko” was published.

The work on Pga K’nyau textiles by Mrs. Yaowaluk is not just about weaving cloth for personal wear. Instead, she serves as a role model disseminating the beauty of the textiles of ethnic groups that still exist by making them more widely known. She does this through the integration of collaborative work with various communities and organizations. Additionally, she has brought together a group of housewives to weave with DoiSter, thus enabling them to weave as a supplementary profession and sell under the brand “Tong Kor Family”, which has created revenue for the community. She also communicates the essence of Pga K’nyau through the fabric by incorporating designs inspired by nature, such as the Lola pattern and embroidery developed from the traditional Pka Plo pattern. She has been inspired by Tong Ko. Beyond creating new patterns, she has reverted to using natural dyes and even started growing her own cotton replacing the previously used synthetic cotton. This highlights her dedication to the root of the craft. From the above, it is evident that Mrs. Yaowaluk is both a creator and a preserver by passing on the stories and tales of Pga K’nyau textiles. This is not just about preserving a local textile legend, but ensuring the conservation and continuation of the Pga K’nyau textile culture for generations to come.

ภูมิปัญญาที่สะท้อนทักษะฝีมือเชิงช่าง

นางเยาวลักษณ์เป็นผู้ที่มีทักษะและเป็นผู้นำด้านงานผ้าทอกะเหรี่ยงในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นการย้อมสีธรรมชาติการทอการสร้างลวดลายด้วยการทอเทคนิคต่างๆ การสร้างลวดลายด้วยการปัก การทำมัดหมี่เส้นยืนสามารถทำงานผ้าทอปกากะญอได้ทุกชนิด ทั้ง เสื้อผ้าสำหรับผู้ชาย (เสื้อแดงของผู้ชายในแบบเด็กหนุ่มและสำหรับผู้เจ้าบ่าว) เสื้อผ้าสำหรับผู้หญิง (ชุดขาวยาวของเด็กสาวผ้าโพกหัวแบบมีลวดลายเสื้อเชิฐของแม่บ้านทั้งแบบทอและแบบปักผ้าชิ้นลายมัดหมี่) และผ้าที่เป็นเครื่องใช้ (กระเป๋าย่ามแบบต่างๆ ผ้าอุมเด็ก ผ้าห่ม ผ้าพันคอ ผ้าคลุมไหล่) ซึ่งมีชื่อเรียกในภาษาปกากะญอ

Wisdom reflecting craftsmanship skills

Mrs. Yaowaluk possesses skills and is a leader in every aspect of the Kariang textile work. Whether it is natural dyeing, weaving, creating patterns through various weaving techniques, creating patterns through embroidery, or making knotwork on standing threads, she can produce every kind of Pga K'nyau textile. This includes clothing for men (like the red shirts for young men and for grooms) and clothing for women (like the long white dresses for young women, patterned head cloths, Che Su blouses for housewives in both woven and embroidered styles, and thin cloth with knot patterns). There are also textiles for use like different styles of handbags, baby carriers, blankets, scarves, and shoulder cloths, which have specific names in the Pga K'nyau language.

การทอผ้าของชาวปกาเกอะญอจะแตกต่างจากที่อื่นคือจะใช้ ”ที่เอว” ซึ่งเป็นที่ทอผ้าที่มีขนาดกะทัดรัด สามารถเคลื่อนย้ายหรือพกพาได้สะดวก มีลักษณะเป็นอุปกรณ์แบบง่ายๆ ที่ใช้ทอเส้นด้ายให้เป็นผืน ด้วยการขัดกันของด้ายเส้นยืนกับด้ายเส้นพุ่ง โดยใช้ปลายเส้นยืนข้างหนึ่งพันอ้อมอยู่ในไม้ม้วนผ้าที่รั้งอยู่กับเอวของผู้ทอ ปลายอีกข้างหนึ่งผูกกับไม้ขวางตามความกว้างของหน้าผ้า แล้วโยงยึดกับเสา ผู้ทอจะสอดด้ายเส้นพุ่งเข้าไประหว่างเส้นยืนด้วยไม้สลับกับการกระทบด้ายเส้นพุ่งให้เรียงกันแน่นด้วยแผ่นไม้บางๆ ผ้าที่ทอออกมาจะเป็นผ้าหน้าแคบและ จะใช้วิธีการนั่งเหยียดขาทอ โดยใช้แผ่นหลังของผู้ทอช่วยดึงด้ายเส้นยืน

The weaving technique of the Pga K'nyau people differs from others. They use a “waist loom”, which is a compact loom that can be easily moved or carried. It is a simple tool that weaves thread into cloth by the friction between the standing and weft threads. One end of the standing thread is wound around a cloth roller attached to the weaver’s waist, while the other end is tied to a horizontal rod that determines the width of the fabric, which is then attached to a post. The weaver inserts the weft thread between the standing thread using a tool by alternating by beating the weft threads closely together with a thin piece of wood. The woven fabric is narrow, and the weaver sits with the legs extended, and uses their back to pull the standing threads.

เทคนิคการปักบนเสื้อเซซูเป็นงานที่ต้องใช้ทักษะฝีมืออย่างมาก เพราะต้องมีการกำหนดตำแหน่งลวดลายไว้ตั้งแต่ขั้นตอนการทอ มีการเว้นขนาดช่องไฟไว้สำหรับการปักการทอลายที่เหมาะสม เพื่อผสมผสานกับการปักการใส่เส้นด้ายสีพิเศษในขั้นตอนการทอ เพื่อใช้เป็นเส้นร่างในการปักการวางตำแหน่งลวดลายให้สมดุลกัน การเปิดลายและปิดลายในตำแหน่งที่เหมาะสม การเลือกใช้จำนวนเส้นด้ายปักที่เหมาะสมกับขนาดของลาย และความหนาที่เหมาะสมจะทำให้ลวดลายมีระดับความนูนที่พอดี ในขณะที่ปักต้องมีการผ่อนมือไม่ตึงจนเกินไป เนื่องจากจะทำให้เสื้อปักที่เสร็จเกิดเป็นลักษณะย่นๆ ไม่สวยงาม รวมถึงการเลือกสีเส้นของด้ายที่จะนำมาปักว่าจะใช้สีเส้นแบบไหน เช่น โทนเข้มตัดกันหรือสีอ่อนๆ ให้ดูละมุน

The embroidery technique on the Che Su blouses requires a lot of skill. The patterns must be determined from the weaving stage by leaving space for the embroidery. The weaving pattern needs to be appropriate to blend with the embroidery. Special colored threads are inserted during the weaving to serve as an outline for the embroidery, thus ensuring the patterns are balanced. Proper positioning for starting and ending the patterns, and choosing the right number of embroidery threads for the size and thickness of the pattern to get the right texture is vital. During embroidery, the hand needs to be relaxed, not too tight, as it can cause the finished embroidered shirt to look wrinkled and unattractive. Choosing the right thread colors, whether to use contrasting dark tones or soft shades for a refined look, is also essential.

ผลงานสำคัญๆ ที่มีความโดดเด่นที่สร้างความภาคภูมิใจ *Important, Outstanding, and Proud Work*

ร่วมออกแบบลาย นา-ป่า-เขา ซึ่งภายหลังเป็นลาย ที่ได้รับความนิยมในกลุ่มผู้ชื่นชอบผ้าทอมือกระเหรี่ยง จมช่างทอจากชุมชนกระเหรี่ยงในที่ต่างๆ ได้มีการนำไปทอและปัก จำหน่ายเองอย่างแพร่หลาย รวมถึงทอและปักจำหน่ายให้กับ ผู้ประกอบการผ้าทอรายใหญ่ที่ส่งผ้าจำหน่ายทั้งในประเทศและ ต่างประเทศและได้รับเกียรติได้จัดแสดงในงาน Arts & Crafts Forum 2020 จัดโดยศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ (SACICT) รวมถึงได้จัด แสดงใน Artisan Pavilion เทศกาล Chiang Mai Design Week 2020

ออกแบบลายผ้าชิ้นชื่อลาย “ต่ากิกะจือ” หรือลาย “จับมือกันไว้ไม่ปล่อย” ด้วยเทคนิคมัดหมี่เส้น ยืนของปกาเกอญอโดยมีแรงบันดาลใจมาจากความ ภาคภูมิใจในการทำงานของกลุ่มสตรีบ้านห้วยตองกือที่ มีความต่อเนื่องมายาวนาน โดยรูปแบบของลายเป็นการ สร้างลายมัดรูปร่างเป็นสี่เหลี่ยมข้าวหลามตัดต่อเนื่องกัน หลายดอกดวง ซึ่งแตกต่างจากวิธีการมัดหมี่ทั่วไป

From collaborating in designing the “Na-Pa-Khao” pattern, which later became popular among enthusiasts of the Kariang handwoven fabric, various Kariang community weavers from different places have now adopted it for weaving and embroidery, thus selling it widely. They also wove and embroidered it for major textile business operators, who distribute both domestically and internationally. This pattern also had the honor of being exhibited at the Arts and Crafts Forum 2020, which was organized by SACICT, and was also showcased at the Artisan Pavilion during the Chiang Mai Design Week 2020.

Designing a thin cloth pattern named “Tagi Hika Jeu” or the “Hold Hands and Don’t Let Go” pattern, using the Pga K’nyau technique of knotwork on standing threads. This was greatly inspired by the pride in the long-standing work of the women’s group from Ban Huai Tong Kor. The pattern is characterized by a design of knots that form consecutive squares, which differ from conventional knotting techniques.

เอกลักษณ์ผลงานที่โดดเด่น

ชาวปกาเกอะญอมีเอกลักษณ์การแต่งกายที่บ่งบอกเพศ วัย และสถานะ เครื่องแต่งกายของปกาเกอะญอ ก็มีหลายแบบโดยระบุสถานะของผู้สวมใส่ และมีชื่อเรียกต่างกันไป เช่น เสื้อผู้หญิง (เชชู) ผ้าถุง (หนี่) เสื้อผู้ชาย (เชกอ) หรือ ผ้าโพกหัว (โซเผอกี)

การแต่งกายของสตรีปกาเกอะญอจะแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือหากเป็นเด็กหญิงและหญิงสาวพรหมจรรย์จะแต่งกายเป็นชุดทรงกระบอกสีขาวเป็นสัญลักษณ์แห่งความบริสุทธิ์สาวโสดยังไม่ได้แต่งงาน ซึ่งตามจารีตหญิงที่ยังมิได้แต่งงานจะสวมชุดขาวและไม่สามารถที่จะไปแต่งชุดสตรีที่แต่งงานแล้วได้ แต่หากเป็นหญิงอยู่ในสถานภาพแต่งงานแล้วจะแต่งตัวแบ่งออกเป็น 2 ท่อน ท่อนบนจะเป็นเสื้อดำประดับด้วยลูกเดือยนุ่งซิ่นสีแดงมีลวดลายที่ทำมาจากสิริธรรมชาติ ซึ่งเช่นเดียวกันหากผู้แต่งงานแล้วห้ามมิให้กลับไปแต่งชุดสีขาวเป็นอันขาด แม้ว่าสามีจะเสียชีวิตหรือหย่าร้างกันไปแล้วก็ตาม

Outstanding Work Identity

The Pga K'nyau people have a unique dress that indicates their gender, age, and status. There are also several designs indicating the status of the wearer and have different names, such as women's shirts (Chesu), sarongs (Ni), men's shirts (Chegos), or turban (Kho Pe Ki).

The dressing of Pga K'nyau women can be divided into 2 styles: For young girls and unmarried women, they will dress in a white tube-shaped dress symbolizing purity. Traditionally, unmarried women would wear white and would not wear the dress of married women. However, for married women, they would wear a two-piece outfit. The upper piece is a black blouse decorated with buttons, and the red skirt has patterns made from natural colors. Once married, they should not revert to wearing the white dress even if their husband has passed away, or they are divorced.

การพัฒนาสร้างสรรค์ปรับประยุกต์ หรือต่อยอดผลงาน

มีการสร้างสรรค์ลวดลายใหม่ๆ เพื่อความสวยงามเล่าเรื่องราวสร้างจุดเด่นและยังเป็นการสร้างลายอัตลักษณ์เฉพาะของชุมชนตัวอย่างเช่น

- ออกแบบลายผ้าขึ้น ด้วยเทคนิคมัดหมี่เส้นยืนของปกาเกอะญอ ชื่อลาย “จับมือกันไว้ไม่ปล่อย” โดยมีแรงบันดาลใจ มาจากความภาคภูมิใจในการทำงานของกลุ่มสตรีบ้านห้วยตองกือที่มีความต่อเนื่องมายาวนาน
- ร่วมออกแบบเสื้อแม่บ้านปกาเกอะญอ (เชซู) ด้วยเทคนิคการปักแบบปกาเกอะญอได้แก่ ลายโหล่หล่า หรือลายใบตองกือโดยมีพื้นฐานมาจากลายปักดั้งเดิม คือ ลายเก่อเปผล่อ หรือ ลายผีเสื้อกลม ลายโหล่หล่าโซ่ หรือ ลายหลังคาตองกือ โดยคลี่คลายจากลายปักดั้งเดิม คือ ลายโยห่อกือ หรือ ลายเกล็ด นิ่ม

ลาย“เชชิ-ปกา-ต้าหลู”หรือลาย“นา-ป่า-เขา”โดยนำลายปักดั้งเดิมคือ ลายเก่อเปหมือหนี หรือ ลายผีเสื้อสี่เหลี่ยม มาเป็นตัวแทนของนา นำลายโหล่หล่า หรือ ลายใบตองกือ มาเป็นตัวแทนของป่า และนำลายโยห่อกือ หรือ ลายเกล็ดนิ่ม มาเป็นตัวแทนของภูเขา ลาย “ตองกือสแควร์” โดยการนำลวดลายดั้งเดิมที่มีรูปทรงสี่เหลี่ยม ลายต่างๆ มาประกอบรวมกัน ได้แก่ลายเก่อเปหมือหนี (ผีเสื้อสี่เหลี่ยม/ พระอาทิตย์ตกดิน) ลายสะกอซ่าพอ (ดอกมะเขือพวง) ลายเตอคอป่า ลายจู้ย้อหลอ (ลายรอยดินหมา)

Creative development, adaptation, or Work Expanding

There are new patterns created for beauty, to tell stories, highlight, and also to establish the unique identity of the community. For example:

- Designing silk fabric patterns uses the ‘standing thread tie’ technique of the Pga K’nyau called the “Hold Hands and Don’t Let Go” pattern. It is inspired by the pride in the work of the women’s group from Ban Huai Tong Ko that has continued for a long time.
- The collaborative design of the Pga K’nyau (Chezu) maid’s blouse uses the Pga K’nyau embroidery technique, such as the ‘Lola’ pattern or ‘Tong Ko leaf’ pattern.

It originates from the traditional embroidered pattern of ‘Ker Pephlo’ or the ‘Round Butterfly’. The ‘Lola Kho’ or ‘Tong Kor Rooftop’ pattern is inspired by the traditional ‘Yo Horkue’ or ‘Soft Scale’ pattern. The ‘Chechi-Paka-Ta Lu’ or ‘Fields-Forest-Mountains’ pattern is made by taking the original ‘Ker Pehmue Nu’ or ‘Square Butterfly’ to represent the fields, the ‘Lola’ or ‘Tong Kor Leaf’ pattern to represent forests, and the ‘Yo Horkue’ or ‘Soft Scale’ pattern to represent mountains. The ‘Tong Kor Square’ pattern combines various original square-shaped patterns, including ‘Ker Pehmue Nu’ (Square Butterfly/Sun Setting), ‘Sakho Kha Pho’ (Clustered Eggplant Flower), ‘To Ko Pa’, and ‘Chuy Kho Lo’ (Dog Footprint pattern).

ความมุ่งมั่นตั้งใจในการอนุรักษ์ สืบทอดในงานศิลปหัตถกรรม

นางเยาวลักษณ์ยังคงทอผ้าทอมือสวมใส่อยู่เป็นประจำ และยังได้ถ่ายทอดทักษะและภูมิปัญญาผ้าทอกระเหรี่ยงให้กับลูกสาวทั้งสองและลูกหลานในชุมชน เพื่อให้สามารถทอผ้าใช้เองในครัวเรือน และยังสามารถนำทักษะการทอผ้าไปใช้สร้างรายได้เพื่อจำหน่ายเป็นอาชีพเสริมได้อีกด้วย ซึ่งนางเยาวลักษณ์เองก็มีความหวังว่าหากลูกหลานที่เรียนจบแล้วอาจกลับมาใช้งานผ้าทอสร้างรายได้อยู่ที่ถิ่นกำเนิดไม่ต้องออกไปทำงานต่างถิ่น และยังได้ช่วยกันสืบสานเอกลักษณ์ผ้าทอกระเหรี่ยงปกากะญอไม่ให้สูญหายไปอีกด้วย

นอกจากนี้ยังเป็นแกนนำในการถ่ายทอดทักษะด้านผ้าทอให้กับทีมช่างทอรุ่นใหม่ในชุมชน เป็นวิทยากรในค่ายเยาวชน ที่จัดโดยกลุ่มท่องเที่ยวของชุมชนอยู่อย่างต่อเนื่อง ได้ถ่ายทอดวิถีผ้าทอกระเหรี่ยงให้กับนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในชุมชนหรือผ่านการออกฐานออกงานจัดแสดงผลงานหรือนิทรรศการต่างๆ รวมถึงการเป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านผ้าทอให้กับนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนวิชา “การพัฒนาที่ยั่งยืน” ที่ชุมชนมากกว่า 20 ปี รวมถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้ามาเรียนรู้วิถีชีวิตกลุ่มศึกษาฐานที่เข้ามาแลกเปลี่ยนกับชุมชน ฯลฯ และเป็นวิทยากรทั้งในเรื่องการทอผ้าและการย้อมสีธรรมชาติให้กับหน่วยงานอื่นๆ เช่น หอศิลปวัฒนธรรมเมืองเชียงใหม่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ฯลฯ อีกทั้งยังร่วมจัดทำหนังสือ “สืบสานจากขุนเขา: คู่มือการย้อมสีธรรมชาติ ฉบับคนบนพื้นที่สูง” และ “ตำบืตำทา เรื่องราวบนผืน ผ้าปกากะญอบ้านห้วยตองกือ” เพื่อเผยแพร่วิถีภูมิปัญญาผ้าทอปกากะญอให้กับผู้คนที่สนใจ

ด้วยความตั้งใจที่จะสื่อสารและส่งต่อความเป็นปกากะญอไปให้เป็นที่รู้จักทั้งทางตรงและทางอ้อม ด้วยหวังว่าหากมีผู้สนใจและชื่นชอบงานเหล่านี้ก็จะเป็นการช่วยส่งเสริมอาชีพของชุมชน และทำให้คนในชุมชนจับมือร่วมกันสร้างสรรค์งานที่มีคุณค่าออกมาอย่างต่อเนื่อง เป็นการช่วยอนุรักษ์งานทอผ้าปกากะญอของชุมชนให้มีคนรับไปสานต่อไปอีกยาวนาน

Commitment to conserve and inherit in arts and crafts

Mrs. Yaowaluk still continues the tradition of handweaving cloth and wearing it regularly. She has also passed on her skills and knowledge of Kariang fabric weaving to her two daughters and grandchildren in the community, thus allowing them to weave their own household fabric. This also enables them to use their weaving skills to earn extra income by selling their woven products. Mrs. Yaowaluk hopes that once her grandchildren have completed their education, they might return to use the handwoven fabric as a source of income in their hometown, rather than seek employment elsewhere. This would also help to preserve the unique characteristics of the Khrang Pga K'nyau fabric, hence ensuring it does not fade away. Moreover, she plays a leading role in imparting weaving skills to the new generation of weavers in the community. She has been an instructor in youth camps organized by the community tourism group on an ongoing basis. She has also introduced the way of Khrang weaving to tourists visiting the community, through outlets, exhibitions, or various showcases. She has also been a lecturer imparting knowledge on fabric weaving to foreign students studying “Sustainable Development” in the community for over 20 years, as well as to Thai tourists who come to learn about the local lifestyle, study groups that exchange knowledge with the community, etc. She instructs on both fabric weaving and natural dyeing for other organizations, such as the Chiang Mai City Arts and Cultural Center and Tourism Authority of Thailand, among others.

Furthermore, she has collaborated in the publication of books titled “Colors from the Highlands: A Guide to Natural Dyeing for Highlanders” and “Tap Bue Ta Tha: Stories on the Pga K'nyau fabric of Ban Huai Tong Ko” to share the wisdom and tradition of Pga K'nyau weaving to those interested.

With the intention of promoting and passing on the essence of Pga K'nyau, both directly and indirectly, she hopes that if there are people who appreciate this work, this would promote the community's profession. Moreover, this would encourage community members to continuously collaborate and produce valuable work, consequently helping to conserve the weaving of the Pga K'nyau fabric of the community and ensuring its legacy for a long time to come.

เกียรติบัตรหรือรางวัลที่เคยได้รับ

-ได้รับคัดเลือกเป็นตัวแทนหนึ่งเดียวจากประเทศไทย

เข้าร่วมงาน ITB Berlin 2019 ร่วมกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)

-มีผลงานร่วมออกแบบลายปักผ้าได้รับคัดเลือกให้จัดแสดงโชว์เคส

ที่เทศกาล Chiang Mai Design Week ในปี 2018 2020 และ 2021

Received Certificates or Awards

-Was selected as the only representative from Thailand to attend the ITB Berlin 2019 in collaboration with the Tourism Authority of Thailand.

-Has collaborated on embroidery designs and been selected to showcase at the Chiang Mai Design Week Festival in 2018, 2020, and 2021.

**“ตั้งใจจะทอผ้าจนกว่าจะทอไม่ไหว และ อยากให้ลูกๆ ที่เติบโตมาทอผ้าได้และ
สืบทอดต่อไป ด้วยผ้าทอปกากะญอเป็นผ้าที่มีเอกลักษณ์มีความหมาย สร้าง
ความภาคภูมิใจ และเป็นการนำเอาธรรมชาติมาใช้ในชีวิตประจำวันได้”**

***“I am determined to weave cloth until I cannot anymore, and I want
my grown-up children to be able to weave and carry on the
tradition. The Pga K’nyau fabric is distinctive, meaningful, instills
pride, and integrates nature into everyday life.”***

ข้อมูลการติดต่อ

ชื่อ-นามสกุล : นางเยาวลักษณ์ เล่อกา

จังหวัด : แม่ฮ่องสอน

เบอร์ติดต่อ : 088-2912419, 093-1875936

Fb : การท่องเที่ยวโดยชุมชน บ้านห้วยตองก้อ /
CBT Huay Tong Kor

Contact Information

Name-surname: Mrs. Yaowaluck Loeka

Province : Mae Hong Son

Contact number : 088-2912419, 093-1875936

Fb : CBT Huay Tong Kor